

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Cél

Egy májusi estén, körülbelül tízesztendőskoromban nálunk vacsorázott Földigszakáll bácsi. Amikor sor került az első pohár borra, édesapánk ünnepélyesen fölállt, állva koccintott vele, és az utolsó csöppig kiitta borát. Földigszakáll bácsi zavarba jött, és gyanakodva mosolygott: „Ti, úgy látom, kinyomoztatok valamit.” Szüleink elnevelték magukat, és ekkor megtudtuk mi, gyerekek is, hogy Földigszakáll bácsi másnap tölti be élete hetvenötödik esztendőjét. Mindedig ugyanis senki sem tudta Törpeházán, mikor van Földigszakáll bácsi születésnapja. Ha kérdezték, ezt felelte: „Ne ünnepeljete engem olyasmért, amiben semmi érdemem!” Most is megkért mindnyájunkat, senkinek se mondjuk el, amit megtudtunk. Ezt megígértük ugyan, de Ugribugri, hétéves kisöcsém már hozta is születésnap ajándékul a csavaros ceruzáját. Gyopár bátyám meg én nem tudtuk hirtelenében, mit ajándékozhatnánk, siettünk hát legalább megmondani, hogy mi majd másnap visszük fel hozzá ajándékunkat. Ekkor már fönnelkelt a hegytetőn, már elkészült a távcsöves, forgatható kupolás csillagvizsgáló szobája is. Persze tiltakozott ellene, hogy megajándékozzuk, nem fogadta el a csavaros ceruzát sem. Minthogy azonban látta rajtunk, hogy hiába tiltakozik, gondolkodott egy kicsit, aztán így szólt: „No jól van, elfogadom, ha hoztok valami apróságot. De kikötöm, hogy csakis olyasmi lehet, amit magatok csináltok. Gyopár különben is ezermester, Moha meg Ugribugri ügyesen rajzol. Holnap vasárnap lesz, nem vallja hát kárát a leckétek sem. De még azt is kikötöm, hogy amelyikőtök ajándéka a legjobban fog tetszeni nekem, az köteles elfogadni jutalmul az első távcsövet. Kicsiny távcső, nincs állvánnya sem, de a Saturnus gyűrűjét meg a Hold krátereit lehet vizsgálgatni vele.” Gyopár meg én ösz-

szenéztünk. Hiszen ez nagyszerű ajándék! Földigszakáll bácsi még folytatta: „És hogy a másik kettő se búsuljon, azok számára is akad majd nálam valami szép könyv.”

Lefeküdtünk ezen a napon is a szokásos időben, de sem Gyopár, sem Ugribugri ágya felől nem hallottam, hogy alvásra helyezkednének. Törtük a fejünket mindhároman, milyen ajándékot készítsünk. Egyszerre csak Gyopár

megszólt: „Én már tudom! Van Földigszakáll bácsi íróasztalán egy kis papírmásé tálca, azon állnak a tintásüvegei, mellettük meg ott fekszenek a tálcan a tollszárai, ceruzái. De az a tálca kicsi, egymás hegyén-hátán fekszik ott a sok ceruza, és mindig keresgélnie kell közöttük. Csinálok egy nagyon szép, háromszor akkora fatálcát, azon majd egysorosán, egymás mellett fehetnek az írószerek.” Ekkorára már én is tudtam, mivel ajándékozzam meg Földigszakáll bácsit: „Én meg varrok neki egy tarisznyát, mégpedig viaszkos vászonból, hogy ne ázék át. Rekeszek is lesznek benne. Elemózsiás rekesz, könyves rekesz.” A hallgatásból, amely szavaimat követte, megértettem, hogy Gyopár aggódik, a tarisznya fog jobban tetszeni Földigszakáll

bácsinak, és én kapom a látcsövet. Hozzátette hát az előbbiekhöz: „Három tollszárat is faragok. Az egyiket kékre, a másikat pirosra, a harmadikat zöldre lakkozom. Akkor majd nem kell a tollhegyeket vizsgálgatnia, hogy melyik tintához melyik való.” Ugribugri ajándéka nem aggasztotta egyikünket sem, gondoltuk, ő úgylis csak rajzol valamit, bizonyára cicát.

Gyopár meg én másnap már korán reggel lementünk a völgybeli falucskába, a szatócsboltba. Gyopárnak lakkfestékre volt szüksége, nekem meg a viaszkos vásznat kellett megvásárolnom. Hazajövet tüstént nekiálltunk a munkának. Gyopár fűrészelt, én meg szabtam. Ugribugri csak akkor jutott eszünkbe, amikor édesanyánk tízóraisni hívott minket. Fenn ült az öcskös a kertünk végében a cseresznyefa alatt, az asztalka mellett, és buzgón rajzolgatott. Fogtam a tízórais tányérját, és óvatosan, bujkálva vittem feléje, hogy meglessem, mit rajzol. De csak annyit leshettem ki, hogy nem is rajzol, hanem ír egy irkába. Észrevett ugyanis, és elém rohant: „Ne gyere tovább! Titok! Köszönöm, hogy felhoztad!” „De miért titok? Mit írsz?” Örömmel nevetett, de szégyenkezve is: „Nem mondom meg, mert kinevetettek! Majd úgylis megtudjátok, mielőtt indulunk.”

Tízóraiszás után édesanyánk varrógépéhez ültem, Gyopár meg már enyvezett, szögezett. Olyan hamar jött el az ebéd ideje, hogy aggódtunk is, nem készülünk el világosban. Az öcskös viszont annyira jókedvű volt, hogy nevetnünk is kellett óriási örömmel: „Minek örülsz annyira? Talán már el is készültél?” Nevetett ő is: „El bizony! Ami még hátravan, az már semmi!” Tüstént ebéd után el is ment hazulról, vitte az irkát, mi meg ismét nevtünk rajta: „Nem mered itthon hagyni? Nehogy megnézzük, mi az a nagy titok?” De valójában nem is voltunk rá ki-

váncsiak; nekem még el kellett készítenem a szabályozható csatos vállszalagot, Gyopárnak meg ki kellett faragnia a három tollszárat, és aggódott, hogy nem szárad meg estig a lakk. Az öcskös ajándékában azonban mégsem lehetett olyan „semmi” a hátralévő, mert amikor négy óra tájt hazajött uzsonnázni, nemcsak hogy nyoma sem volt rajta a déli jókedvnek, hanem annyira szomorú és elgondolkodó volt, hogy figyelmeztetni kellett, harapjon már a vajás-mézes kalácsból, csak tartotta a szája előtt, és töprengett valamin. De kérdésünkre, hogy mit írt az irkába, ismét csak megrázta a fejét: „Indulás előtt megtudjátok. Úgyis írtok majd bele ti is. Ha ugyan írtok...” Meg sem ette a kalácsát, megkérte édesanyját, tegye el neki estére. Felhajtotta a kávéját, és ismét elrohant hazulról.

Napnyugtára elkészült a tálca, a három tollszár, a tarisznya, már csak Ugribugrit vártuk a kapu előtt. De egyszerre csak ámulva vettük észre, hogy otthon van, ismét hátul a kertben. Töprengve járkált fel-alá a cseresznyefa alatt, nyugtalanul tipegett-topogott, és szinte ingerülten kiáltotta: „Induljatok csak! Majd utolérlek titeket! Még meg kell gondolnom valamit.” De még akkor sem jelentkezett, amikor mi már át is adtuk ajándékainkat Földigszakáll bácsinak a csillagvizsgáló szobában. Látszott Földigszakáll bácsin, hogy őszintén örül a tálcának is, a három tollszárnak is, a tarisznyának is. Aztán kivezetett minket a verandára, és elámultunk. Ugribugri már ott ácsorgott, ki tudja, mióta a ház mellett. Most már kíváncsiak voltunk az ajándékára, és rászóltunk: „Miért nem jöttél be? Mutasd már, mit hoztál Földigszakáll bácsinak!” Kapkodta néhány pillanatig a tekintetét, aztán felnézett Földigszakáll bácsi arcába, és széttárta a karocskáját: „Semmit.” Ekkorára én már beszéltem Földigszakáll bácsinak az irkáról, és most Földigszakáll bácsi az öcskös zsebére mutatott: „Hadd lám csak azt az irkát!”

Két irka volt tulajdonképpen, cérnával összevarrva, és az elsőnek a címlapján az öcskös ákombákomszerű, de most cifrázott betűvel ez a felírás: „Díszalbum”. Gyopár meg én Földigszakáll bácsi mellé álltunk, és lestük, mi van a „díszalbumban”. Az első oldal

tetején ez volt olvasható, szintén Ugribugri írásával: „Én, Kutykurty, becsületszavamra kijelentem, hogy egész életemben egyetlen egyszer sem fogok hazudni.” Alatta pontozott vonal az aláírás számára. De aláírás nem volt a vonalon. A második oldal tetején szintén Ugribugri írásával: „Én, Bérci Berci, becsületszavamra kijelentem, hogy egész életemben egyetlen egyszer sem fogok hazudni.” Ez alatt is a pontozott vonal, de szintén aláírás nélkül. És így tovább, minden lapon ugyanaz a szöveg, de más-más név. Törpeháza minden kistörpéjének volt egy külön oldala, de aláírás sehol. Földigszakáll bácsi szótlanul lapozott, mi odahajoltunk, olvastuk magunkban a neveket, és egyszerre csak hallottuk a csöndben, hogy Ugribugri sír.

Földigszakáll bácsi magához húzta, és megsimogatta: „Mit mondtak, miért nem írják alá?” „Azt mondák, nem tudhatják, nem történik-e velük olyasmi, hogy kénytelenek lesznek hazudni. Azt mondták, írjam úgy, hogy nem akarnak hazudni, akkor aláírják, de azt én nem írtam, mert természetes, hogy nem akarnak, csak az lett volna ajándék, hogy nem is fognak..., de azt senki sem merete.” Most már Gyopár lapozta az irkákat, és megkérdezte: „Nekem meg Mohának miért nem szóltál? Mi nem is vagyunk benne?” Ugribugri ránk emelte sírdogáló arcát: „Nektek már nem is mertem szólni. Mi a legvégén vagyunk. Aláírtátok volna?” Gyopár meg én összenézünk, és hallgattunk. Gyopár reszelt egyet a torkán, az utolsó oldalra fordított, és hangosan

olvasta: „Én, Ugribugri, becsületszavamra kijelentem...” Tovább nem olvashatta, mert Ugribugri sírása hirtelen zokogássá erősödött, még a vállacskája is rángatózott tőle, és szinte jajdulva kiáltotta: „Én sem mertem aláírni!”

Ekkor Földigszakáll bácsi zsebre dugta a díszalbumot, bevezetett minket a csillagvizsgáló szobába, átnyújtott Gyopárnak meg nekem egy-egy könyvet, Ugribugrinak pedig a távcsövet. Ugribugri el-elakadó sírással bámult, Gyopár meg nyelt egyet, és így szólt: „Bocsánat, Földigszakáll bácsi, de... arról volt szó, hogy... készítsünk valamit. Ugribugri azonban... nem készítette el, amit akart. Tudjuk, mi volt a célja, de... bármennyit tevékenykedett is, nem érte el.” Földigszakáll bácsi Gyopár vállára tette a kezét, és lassan, minden szót hangsúlyozva, ezt mondta: „Nem attól értékes a tevékenység, hogy mit érünk el vele, hanem attól, hogy mi a célunk. Láthattátok, örültem a tálcának is, a tarisznyának is. Annak viszont, hogy Ugribugri ekkora célt tűzött maga elé, nem csupán örülök. Inkább olyan... boldogságféle, amit érzek.” Ekkor Ugribugri megszólalt: „Adjuk Gyopárnak a távcsövet, ha annyira szeretné! Majd megengedi, hogy én is használjam.” Földigszakáll bácsi diadalmasan Gyopárra kacintott: „Hallod ezt? Még most is azt hiszed, hogy méltóbb vagy a távcsőre, mint ő?” De közben át is vette Ugribugritól, és Gyopár felé nyújtotta: „Nesze, a tied! Neked különben is jobban kell. Ugribugri távcső nélkül is messzebbre lát...”

Még csak annyit, hogy Gyopár tokot meg vállszíjat készített a távcsőhöz, és heteken át mindenhová magával cipelte. Ha kérdezték, miként jutott hozzá, eleinte még megemlítette: „Először Ugribugrinak akarta adni Földigszakáll bácsi, de meggondolta.” Később már csak így válaszolt: „A tálcáért és a három remekbe faragott dísztollszárért kaptam.” Amikor először hallottam ezt, tiltakoztam: „Nem így volt!” De Ugribugri megérintette a karomat: „Hagyd, Moha! Mit érünk el vele, ha megszégyenítjük? Megszégyenítés nélkül is, magától is irtóznia kellene a hazugságtól. Ezt kéne elérnünk.” Majd félig kérdezte, félig sóhajtott: „De hogyan?”